Conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 22 mei 2008, over het bevorderen van creativiteit en innovatie door onderwijs en opleiding

(2008/C 141/10)

DE RAAD EN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN DER LIDSTATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,

VERWIJZEND naar de politieke voorgeschiedenis van dit dossier, die in de bijlage bij deze conclusies schematisch wordt weergegeven, en in het licht van de resultaten van de conferentie die op 9-10 april 2008 in Brdo plaatsvond onder het motto *Promoting Innovation and Creativity*: *Schools' Response to the Challenges of Future Societies*,

MERKEN HET VOLGENDE OP:

1. hoewel de lidstaten ten volle verantwoordelijk zijn voor de opzet en de inhoud van hun onderwijs- en opleidingsstelsel, is bevordering van creativiteit en innovatie een terrein waar samenwerking op Europees niveau de kwaliteit en de efficiëntie op nationaal en regionaal niveau ten goede zou kunnen komen;

2. de gemeenschappelijke Europese doelstellingen, kwaliteit, toegankelijkheid en openstelling voor de buitenwereld, worden met het streven naar efficiëntie en billijkheid in het lopende werkprogramma „Onderwijs en opleiding 2010" ondersteund. Aangezien creativiteit en innovatievermogen ook cruciaal zijn voor een duurzame economische en sociale ontwikkeling in Europa, verdienen deze aspecten het, meer aan bod te komen bij de toekomstige Europese samenwerking op het gebied van onderwijs;

3. in alle geledingen van onderwijs en opleiding kan in de optiek van een leven lang leren tot creativiteit en innovatie worden bijgedragen: in de vroegste onderwijsfasen door in te zetten op motivatie, „leren leren"-vaardigheden en andere sleutelcompetenties en in latere fasen door in te zetten op meer specifieke vaardigheden en op het creëren, ontwikkelen en toepassen van nieuwe kennis en denkbeelden.

ZIJN DE VOLGENDE MENINGEN TOEGEDAAN:

1. creativiteit is de voornaamste bron van innovatie, en innovatie wordt algemeen beschouwd als de stuwende factor voor groei en welvaart, als sleutel tot verbeteringen op sociaal vlak en als een essentieel instrument voor het aangaan van mondiale uitdagingen zoals klimaatverandering, gezondheidszorg en duurzame ontwikkeling;

2. scholen worden geacht leerlingen degelijk voor te bereiden, zodat deze opgewassen zijn tegen de aanzienlijke uitdagingen en problemen van een snel veranderende wereld. Dit vergt in toenemende mate een optreden op nationaal niveau en samenwerking op EU-niveau wil men de nodige, ambitieuze veranderingen kunnen doorvoeren;

3. de basistaak van onderwijs- en opleidingsstelsels blijft het bijbrengen van sleutelcompetenties waarbij de kennisdriehoek van een solide basis aan vaardigheden wordt voorzien. Maar daarnaast kunnen onderwijs en opleiding een fundamentele rol spelen in de ontwikkeling van de creatieve en innovatieve capaciteiten die de sleutel vormen tot een betere toekomstige concurrentiepositie en tot meer sociale cohesie en eenieders persoonlijk welzijn;

4. al vanaf de lagere school moeten onderwijsstelsels de ontwikkeling van specifieke kennis en vaardigheden koppelen aan de ontwikkeling van aan creativiteit gelinkte generieke capaciteiten, zoals nieuwsgierigheid, intuïtie, kritisch en lateraal denken, probleemoplossing, experimenteerzin, het nemen van risico's en het vermogen van fouten te leren, verbeeldingskracht en hypothetisch redeneren, en ondernemersgeest;

5. de acht sleutelcompetenties voor een leven lang leren die beschreven staan in de EU-aanbeveling van 2006 ([1]) betreffen vaardigheden met een bijzondere relevantie voor creativiteit en innoverend vermogen. Meer bepaald is er behoefte aan vaardigheden en competenties die mensen in staat stellen om verandering als een kans aan te grijpen, ontvankelijk te blijven voor nieuwe denkbeelden, en eerbied en waardering op te brengen voor de waarden van anderen;

6. er zijn aanwijzingen dat diversiteit en multiculturele omgevingen de creativiteit kunnen stimuleren. Een inclusief onderwijsbeleid met tolerantie en wederzijds begrip als speerpunten biedt de kans de toenemende multiculturaliteit van de Europese samenlevingen als troef voor creativiteit, innovatie en groei in te zetten;

7. scholen die participeren in nieuwe, uiteenlopende, bij voorkeur in de plaatselijke gemeenschap verankerde netwerken, slagen er beter in hun onderwijsdoelstellingen te halen, en tot creativiteit en innovatie bij te dragen. Partnerschappen tussen onderwijs, werk en maatschappelijk middenveld in het algemeen zijn cruciaal om mensen te leren anticiperen op en zich aan te passen aan de veranderende behoeften die zich in de loop van hun professionele en maatschappelijke leven zullen voordoen: stages, gezamenlijke projecten, leren van gelijken en cursusgevers van buiten het onderwijs stellen leerkrachten en leerlingen in staat nieuwe denkbeelden op te doen;

8. leerkrachten spelen een cruciale rol bij het voeden en ondersteunen van het creatieve potentieel van ieder kind afzonderlijk. Dit proces is gebaat bij het aan de dag leggen van creativiteit in de manier van lesgeven.

([1]) Aanbeveling 2006/962/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren (PB L 394 van 30.12.2006, blz. 10).

Meer gepersonaliseerde, leerdergerichte benaderingen die zijn toegesneden op de behoeften en bekwaamheden van de individuele leerder en dus ook op de leerder met bijzondere talenten, lijken niet alleen bijzonder bevorderlijk voor creativiteit, maar ook voor de motivatie en het vertrouwen van zowel de meer praktijkgerichte als de eerder kunstzinnige leerder, al impliceren die benaderingen meer middelen en meer interne organisatie;

9. instellingen voor leerkrachtenopleiding leveren ook een cruciale bijdrage waar het erom gaat het onderwijzend personeel toe te rusten met de voor verandering benodigde kennis en competenties, zoals de vaardigheden die nodig zijn ter bevordering van leerdergerichte benaderingen, op samenwerking berustende werkmethodes en het gebruik van moderne en meer bepaald op ICT gebaseerde leerinstrumenten. Het stimuleren van creatieve vermogens en attitudes binnen scholen vergt ook dat een organisatiecultuur wordt ondersteund die openstaat voor creativiteit en dat in het algemeen een innovatievriendelijk klimaat wordt gecreëerd, en dat het leiderschap op alle niveaus blijk geeft van toewijding en een vooruitziende blik;

10. nu leren in toenemende mate plaatsvindt op het werk, in een niet-formele context en in de vrije tijd, veelal met behulp van nieuwe, op ICT gebaseerde leerinstrumenten en leermethodes, komt het ontwikkelen van creatieve en innovatieve vermogens van pas bij alle aspecten van een leven lang leren;

11. er is behoefte aan intensiever, met het delen van gegevens te ondersteunen onderzoek naar methodes om zachte, transversale vaardigheden zoals creativiteit en innoverend vermogen in kaart te brengen, te beschrijven, te meten en te registreren. Ook moeten de makers van onderwijsbeleid de beschikking krijgen over overtuigender empirisch materiaal voor het stimuleren van creatieve en innoverende vermogens door middel van een leven lang leren, en moet worden nagegaan hoe de EU aan dit proces zou kunnen bijdragen.

VERZOEKEN DE LIDSTATEN:

1. te bezien hoe er meer synergie tussen kennis en vaardigheden enerzijds en creativiteit anderzijds kan worden bewerkstelligd, en hoe creativiteit en innoverend vermogen op alle niveaus van onderwijs en opleiding gestimuleerd, in het oog gehouden en beoordeeld kunnen worden;

2. leerkrachten aan te moedigen zich in hun beroep te ontwikkelen tot iemand die leren faciliteert en creativiteit stimuleert, en instellingen voor leerkrachtenopleiding te helpen aan de nieuwe aan het beroep van leerkracht gestelde eisen te voldoen, bijvoorbeeld door op samenwerking berustende, leerdergerichte benaderingen, innoverende leeromgevingen en het gebruik van open onderwijsmiddelen te stimuleren;

3. een op de ontwikkeling van bredere leergemeenschappen gebaseerde leercultuur te stimuleren, door het faciliteren en ondersteunen van netwerken en partnerschappen, met inschakeling van het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden, tussen onderwijs en aanverwante gebieden zoals cultuur enerzijds en de wereld van het werk anderzijds.

VERZOEKEN DE LIDSTATEN EN DE COMMISSIE:

1. te overwegen om het stimuleren van creativiteit en innoverend vermogen toe te voegen aan de doelstellingen voor de huidige en toekomstige Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding, als aanvulling op het stimuleren en ondersteunen van de uitvoering van de aanbeveling van 2006 inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren; en na te denken over passende en effectieve middelen op Europees niveau, zoals leren van gelijken, om die doelen op alle niveaus van onderwijs en opleiding en in de optiek van een leven lang leren te realiseren;

2. cultuurproductie, interculturele dialoog en samenwerking op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau te stimuleren, teneinde omgevingen tot stand te brengen die bij uitstek bevorderlijk zijn voor creativiteit en innovatie;

3. synergieën te creëren om het stimuleren van creativiteit en innovatie te ondersteunen door middel van actieve samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende internationale organisaties, in het bijzonder de Raad van Europa, de Unesco en de OESO inzake onderwerpen als intercultureel onderwijs, democratie, tolerantie en mensenrechten. (Alle lidstaten moeten het recht hebben aan bedoelde werkzaamheden deel te nemen.);

4. aanmoediging en steun te verlenen voor het ontwikkelen, uitwisselen en verspreiden van goede praktijken inzake empirisch onderbouwd onderwijsbeleid in verband met het stimuleren van creatieve en innoverende vaardigheden in Europa;

5. op passende wijze gebruik te maken van EU-programma's en instrumenten om creativiteit en innoverend vermogen in alle fasen van een leven lang leren alsook in het onderwijsproces zelf te stimuleren en te ondersteunen.

EN VERZOEKEN DE COMMISSIE:

1. ondersteuning te verlenen aan onderzoek op dit gebied en zowel de op EU-niveau als tussen de lidstaten verzamelde gegevens te analyseren en uit te wisselen, in samenwerking met Europese en internationale onderzoeksinstellingen, over het bevorderen en ontwikkelen van creatieve en innoverende vaardigheden door onderwijs en opleiding;

2. bij het opstellen van een nieuw strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding voor de periode na 2010 te blijven streven naar diepere inzichten in aangelegenheden die verband houden met de ontwikkeling van creativiteit en innoverend vermogen door onderwijs en opleiding in de overkoepelende context van een breed verankerd innovatiebeleid voor de EU.

BIJLAGE

POLITIEKE VOORGESCHIEDENIS

1. Het verslag van de Raad Onderwijs aan de Europese Raad van voorjaar 2001 ([1]) en het vervolgens vastgestelde gedetailleerde werkprogramma ([2]) met daarin een aantal concrete doelstellingen voor de toekomst van de onderwijs- en opleidingsstelsels in Europa, zoals *Vaardigheden voor de kennismaatschappij ontwikkelen*, *Leren aantrekkelijker maken*, en *De banden met de wereld van het werk, de wereld van het onderzoek en de maatschappij in het algemeen aanhalen*.

2. De conclusies van de Europese Raad van voorjaar 2006, waarin werd beklemtoond dat de hervormingen moeten worden geïntensiveerd om te zorgen voor onderwijsstelsels van hoge kwaliteit die zowel efficiënt als billijk zijn en waarin het streven naar topkwaliteit en innovatie op alle niveaus van onderwijs en opleiding, cruciaal werd genoemd ([3]).

3. De conclusies van de Raad van november 2006, over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding, waarin werd gesteld dat onderwijsinstellingen zich als leergemeenschappen moeten toeleggen op de ruimere leeromgeving, teneinde de doelmatigheid, de rechtvaardigheid en het algemene welzijn te bevorderen en te handhaven ([4]).

4. De aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van december 2006 inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren, waarin met nadruk werd gewezen op de rol van kritisch denken, creativiteit, initiatief, probleemoplossing, risicobeoordeling, het nemen van beslissingen, en constructief omgaan met gevoelens in alle acht sleutelcompetenties ([5]).

5. De conclusies van de Raad van december 2006, over strategische prioriteiten voor innovatieacties op EU-niveau ([6]), waarin stond dat onderwijs een eerste vereiste voor innovatie is en talent en creativiteit al in een vroeg stadium moet aanmoedigen, aangenomen naar aanleiding van de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 13 september 2006 — *Kennis in de praktijk brengen: een omvattende innovatiestrategie voor de EU* ([7]).

6. De mededeling van de Commissie van mei 2007 over een *Europese agenda voor cultuur in het licht van de mondialisering*, waarin stond dat de rol van de cultuur en de bevordering van creativiteit en innovatie moeten worden verkend en gestimuleerd, en dat creativiteit de basis vormt voor innovatie ([8]).

7. De conclusies van de Raad van mei 2007 betreffende een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied, waarin werd erkend dat het definiëren van een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks een continu en consultatief proces is ([9]).

8. De conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van november 2007 over het verbeteren van de kwaliteit van de lerarenopleiding, waarin werd overeengekomen het verwerven van competenties te bevorderen waardoor de leraren in staat worden gesteld nieuwe kennis op te doen en te streven naar innovatie door middel van reflectie en onderzoek ([10]).

9. Het gezamenlijk voortgangsverslag 2008 van de Raad en de Commissie over de uitvoering van het werkprogramma „Onderwijs en opleiding 2010" — „*Kennis, creativiteit en innovatie dankzij een leven lang leren*", waarin werd gesteld dat onderzoek en innovatie een brede kwalificatiebasis in de bevolking vereisen, en dat excellentie en sleutelcompetenties in alle stelsels en op alle niveaus van onderwijs en opleiding ontwikkeld moeten worden ([11]).

10. De kernboodschappen van de Raad Onderwijs voor de Europese Raad van voorjaar 2008, waarin stond dat onderwijs en opleiding moeten bewerkstelligen dat er een brede kennis- en kwalificatiebasis in de bevolking is, en dat studieprogramma's op alle niveaus zodanig worden ontwikkeld dat de creatieve en innoverende talenten van leerlingen worden gestimuleerd ([12]).

([1]) *De concrete doelstellingen van de onderwijs- en opleidingsstelsels* — Verslag van de Raad Onderwijs aan de Europese Raad (doc. 5980/01).
([2]) *Gedetailleerd werkprogramma voor de follow-up inzake de doelstellingen voor de onderwijs- en opleidingsstelsels in Europa*, doorgaans aangehaald als het werkprogramma „Onderwijs en opleiding 2010" (PB C 142 van 14.6.2002, blz. 1).
([3]) Conclusies van het voorzitterschap, Europese Raad van Brussel, 23-24 maart 2006 (doc. 7775/06).
([4]) Conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 14 november 2006, over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding (PB C 298 van 8.12.2006, blz. 3).
([5]) Aanbeveling 2006/962/EG.
([6]) Conclusies van de Raad van 4 december 2006 over een alomvattende innovatiestrategie voor de EU: strategische prioriteiten voor innovatieacties op EU-niveau (doc. 16253/06).
([7]) Doc. 12940/06.
([8]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, 10 mei 2007, *Een Europese agenda voor cultuur in het licht van de mondialisering* (COM(2007) 242 def.).
([9]) Conclusies van de Raad betreffende een samenhangend kader van indicatoren en benchmarks voor de toetsing van de vorderingen met de Lissabondoelstellingen op onderwijs- en opleidingsgebied, 24 mei 2007 (PB C 311 van 21.12.2007, blz. 13).
([10]) Conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 15 november 2007, over het verbeteren van de kwaliteit van de lerarenopleiding (PB C 300 van 12.12.2007, blz. 6).
([11]) „*Kennis, creativiteit en innovatie dankzij een leven lang leren*" — gezamenlijk voortgangsverslag 2008 van de Raad en de Commissie over de uitvoering van het werkprogramma „Onderwijs en opleiding 2010" (doc. 5723/08).
([12]) Kernboodschappen van de Raad Onderwijs op het gebied van onderwijs/opleiding en jeugdzaken voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad (doc. 6445/08).

11. De conclusies van de Europese Raad van voorjaar 2008, waarin de volledige ontwikkeling van het potentieel aan innovatie en creativiteit van de Europese burgers, uitgaande van Europa's cultuur en wetenschappelijke topkwaliteit, als een sleutelfactor voor de toekomstige groei werd aangemerkt ([1]).

12. Het voorstel van de Commissie voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Europees Jaar van de creativiteit en innovatie (2009) ([2]).

([1]) Europese Raad van Brussel van 13-14 maart 2008, conclusies van het voorzitterschap (doc. 7652/08).
([2]) Doc. 7755/08.